

telka. Ustanovení o tom, jak se má státi podpis tří schopných svědků, před nimiž musí zůstavitel učiniti výslovné prohlášení zákonem požadované, uvedeno jest podrobně ve třetí větě § 579 obč. zák. Podle něho musí se svědci podepsati s doložkou, poukazující k jejich svědeckému poslání, buď uvnitř nebo zevně, ale vždy na listině samé, nikoli na obálce. V ustanovení tom, které tvoří pro sebe samostatnou větu, není tudíž podle jeho doslovu nařízeno, že se podpis svědků má státi v přítomnosti zůstavitelově, a nelze důvodně pochybovati, že by to byl zákonodárce vyslovil, an jinak podrobně v ustanovení tom předepsal, jak má býti podpis svědků připojen. Ze souvislosti s ustanovením druhé věty zákona, rovněž pro sebe samostatné, nelze rovněž usouditi na tento úmysl zákonodárce, ano ustanovením druhé věty bylo jen předepsáno, jakým způsobem má učiniti zůstavitel projev požadovaný zákonem. Neobstojí tudíž výtká, že odvolací soud posoudil věc nesprávně s hlediska právního, neshledav závalu platnosti posledního pořízení v tom, že je svědci podepsali na chodbě před místností, kde ležela zůstavitelka.

Čís. 11622.

Sprostředkovatelská smlouva.

Byla-li ujednána splatnost provise při plnění smlouvy (při dodání nebo při zřízení záruky za dodání), jest objednatel, nebylo-li jinak u这件áno, povinen platiti provisi, i když nedošlo ke splnění, leč že se tak stalo právem nebo z podstatných důvodů.

Lstivé zrušení smlouvy nesprošťuje závazku ku placení provise. Za lstivé zrušení proti sprostředkovateli jest pokládati každé úmyslné zrušení sprostředkované smlouvy, jež se nestalo právem a pro něž nemá objednatel nutkové důvody. Jest na objednateli, by prokázal, že zrušil smlouvu právem nebo důvodně a že toto jeho jednání nelze považovati za vyhýbání se závazku ku placení provise.

Není dostatečným důvodem ke zrušení smlouvy, že spolusmluvník byl v neutěšených finančních poměrech a že se dříve vyrovnal, mohl-li přes to smlouvu splniti.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1932, Rv I 27/32.)

Žalobkyně jako postupnice sprostředkovatele domáhala se na žalované firmě zaplacení provise. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů :

Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud pokládá storno smlouvy, ujednané mezi ní a firmou S. o dodávku dřeva, za její zavinění, protože zmařila podmínku, na níž byl žalobcův nárok na provisi závislý. S dovolatelkou však nelze souhlasiti. Neprávem vykládá ustanovení provisní dohody, »že se provise vypočítá z každého jí odevzdaného případně od ní přijatého pevného nebo prostorového metru a že provise jest splatná při odevzdání, případně odebrání, nebo, když se dá záruka za dodání, v době dané záruky« — tím způsobem, že obsahuje podmínku, že, kdyby žalovaná neprávem stornovala sprostředkovanou dodací smlouvu, by nebyla povinna platiti sprostředkova-

telskou provisi. Ujednání splatnosti provise při splnění smlouvy nebo, jako v souzeném případě, při dodání nebo zřízení záruky za dodání, může mít význam podmínky provisního závazku. Ale takovou podmínku nelze beze všeho vykládati tak, že pro případ svévolného zrušení, jednostranného a neodůvodněného, nevznikne závazek ku placení provise. To by muselo býti zvlášť ujednáno, ať již výslovně nebo mlčky podle okolností. Není-li tomu tak, jest objednatel povinen platiti provisi, i když ke splnění nedošlo, leč že se tak stalo právem nebo z důvodů podstatných. Rovněž mínění dovolatelky, že nestačí k opodstatnění nároku dohodce B-a na provisi, že žalovaná stornovala a že by muselo býti dokázáno, že se tak stalo úmyslně za tím účelem, by připravila sprostředkovatele o provisi, že šlo o jednání obmyslné a lstivé, je jen potud správné, že lstivé zrušení smlouvy nesprošťuje závazku k placení provise. Ale za lstivé zrušení proti sprostředkovateli jest pokládati každé úmyslné zrušení sprostředkovatelské smlouvy, jež se nestalo právem a pro něž nemá objednatel nutkové důvody. Zmaření splnění smlouvy nebo jiné podmínky splatnosti provise objednatelem může ho jen tehdy zbavit závazku ku placení provise, stalo-li se právem nebo důvodně. Lstivostí proti dohodci může býti již to, že smlouva zrušena dohodou bez důvodu. Dohodce pravidelně nebude moci ani vypátrati důvody, proč ke zrušení došlo, a proto, zejména při smluveném zrušení sprostředkované smlouvy, je na objednateli, by on dokázal, že zrušil smlouvu právem nebo důvodně a že toto jeho jednání nelze považovati za vyhýbání se závazku ku placení provise, za obcházení dohodce. Že se tak stalo, dovolatelka neprokázala (srov. nář. 6257, 4227 a 6992 sb. n. s.). Nehledíc ani k tomu, zda na lstivost žalované nepoukazuje prohlášení jejího zástupce S-a, by se o smluveném stornu dohodcům nic neříkalo, že by přišli s provisními nároky, nebylo pro žalovanou dostatečným důvodem ke zrušení smlouvy, že firma S. byla v neutěšených finančních poměrech a se vyrovnala. Bylo prokázáno, že byla s to, smlouvu splniti, a to, že se vyrovnala předtím a že neměla dostatečné prostředky k zakoupení všeho dřeva, které měla postupně dodati až po zřízení akreditivu, neopravňovalo o sobě žalovanou k odstupu od smlouvy. Na její vrub jde, že se, ujednávajíc smlouvu, o majetkových poměrech firmy S. a spol. nepřesvědčila (zásada § 1052 obč. zák.). Aby se žalovaná vyhnula pro nespolehlivost firmy S. závazku, stačilo, by splnila smlouvu se své strany a zřídila akreditiv, a pak, kdyby se ocitla firma S. v prodlení, zrušila smlouvu podle pravidel obchodního zákoníka nebo žádala náhradu za nesplnění. Právě že žalovaná nevolila tuto cestu, nýbrž bez podstatného důvodu zrušila smlouvu, dohodnuvši se s firmou S. a zaplativši jí odškodné, a při tom uváděla jako důvod své neochoty k splnění jen neutěšené poměry a z nich vyplývající nespolehlivost smluvníka, činí její jednání proti dohodci obmyslným, a nemůže ji podle zásady slušnosti (§ 914 obč. zák.) sprostiti závazku ku placení provise.

Čís. 11623.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n.).

Byl-li zákonem na ochranu nájemců chráněn nájemník, jest po jeho smrti až do odevzdání pozůstalosti chráněna neujatá pozůstalost a po odevzdání pozůstalosti dědic jako universální nástupce.